

NOVICE

LETO III. - št. 35

V KOČEVJU, DNE 30. AVGUSTA 1958

Cena 10 din

Več vsestranske izobrazbe

Tehnični razvoj je prinesel s seboj vrsto novih sredstev za izobraževanje in kulturni dvig ljudi tudi v oddaljenih krajih. Radio, film, tisk in že tudi televizija zadovoljuje del kulturnih potreb, ki so jih še pred kratkim zadovoljevala samo naša društva. V nekaterih krajih ustanavljajo glasbene šole in podobno. S tem pa rastejo tudi kulturne potrebe vedno širših slojev delovnih ljudi. Misli na to, da moremo in moramo samo z našimi dramskimi in pevskimi sekcijami, z nekaj predavanji in podobnim zadovoljevati te potrebe, je zmotno in nemogoče. Vedeti moramo namreč, da kulturni dvig določenega kraja in seveda tudi odgovornost zanj nista odvisna samo od društev, ampak tudi od

vseh kulturnih ustanov določenega kraja. Kulturno izobraževalno raven ljudi v društvu in izven njega ne dvigamo samo s predstavami, temveč tudi z dobrim filmskim repertoarjem v kinu, repertoarjem gostovanj poklicnih gledališč, v klicor so seveda taka gostovanja možna. Seveda, nemogoče je ustreči vsem. Različni so ljudje, različni interesi, različna sredstva, bodisi poklicne ali amaterske kulturne ustanove, ki jih moramo upoštevati in jim ustrezati v okviru trenutnih možnosti. V take in podobne namene ustanavljamo izobraževalne sekcije po naših društvih. Kako pa si praktično zamišljamo delo teh sekcij? V nekem kraju je n. pr. dramska skupina naštudiralna delo nekega pi-

satelja. Kot dopolnilo k temu pa je izobraževalna sekcija pripravila v stalnem kinu oziroma preko potujočega kina Ljudske univerze film, recimo »Matije po romanu Gorkega, pa tudi dramsko delo je bilo Gorkega. K temu priredi izobraževalna sekcija morda še eno ali več predavanj o pisatelju Pavski zbor naštudira primeren spored, ki ga dopolni n. pr. glasbena šola, ki so jo povabili li na gostovanje. Izobraževalna sekcija koncert lahko dopolni s komentarnem o avtorju — kaj želi avtor povedati z glasbo in podobno.

Izobraževalna sekcija naj bi organizirala tudi izlete, n. pr. v Ljubljano, da si ogleda na primer njihova dramska sekcija ali pa vse društvo kako gledališko delo, obišče koncert ali likovno razstavo; lahko priredi recitacijski večer, morda s primernim komentarjem pesmi socialno revolucionarne tematike — o delavskem gibanju kraja, časa in podobno. Izobraževalne sekcije po društvi se naj torej ne bavijo samo s predavanji, temveč morajo dopolnjevati vzgojno izobraževalne naloge dramske skupine, pevске sekcije ali vsega društva z ostalimi sredstvi in oblikami ljudskoprosvetnega izobraževanja kraja samega (kino itd).

Že iz tega, kar smo navedli, lahko spoznamo pomen izobraževalnih sekcij. Organiziranju le-teh smo pri nas posvetili premalo pozornosti ali pa te sekcije niso delale po smernicah, po katerih naj bi se razvijalo njihovo delo. Približujeta se nam jesen in za njo zima. Takrat bomo morali tudi izobraževalnim sekcijam posvetiti več časa in skrbi.

Priprave za drugi del mladinske ceste

Ta mesec delajo na trasi avtoceste poslednje srednješolske mladinske delovne brigade. Še nekaj dni, počitnice bodo pri kraju in treba bo zopet v šolo...

V tej izmeni dela 148 mladinskih brigad ali 18 tisoč mladincev in mladink. Septembra jih bodo zamenjale brigade kmečke in delavske mladine, ki bodo dela dokončale. Zdaj delajo že na več krajih stroji za betoniranje in vsak dan se pomaknejo za nekaj sto metrov naprej. Za seboj puščajo samo dokončane dele nove, moderne avto ceste...

Znano je, da je avto cesta od Ljubljane do Zagreba samo del edinstvene, a tudi najlepše in najdaljše cestne magistrale, ki bo potekala od Ljubljane preko vse države do Djevdjelje v Makedoniji. Celotna dolžina ceste bo 1090 kilometrov, od tega je že zgrajen del med Zagrebom in Beogradom. Letos, do 29. novembra, bo gotova tudi cesta med Ljubljano in Zagrebom. Naloga mladine je, da v naslednjih letih dokonča tretji del magistrale od Beograda do Djevdjelje.

Trasa zadnjega dela bo šla preko Niša in Skoplja v Titov Veles in Demir Kapijo. Na relaciji med Paračinom in Nišem je že 20 mladinskih brigad pričelo pripravljati naselja za nastanitev 80 tisoč mladih graditeljev ceste »Bratstva in edinstva«.

Poleg odseka med Paračinom in Nišem bo mladina delala tudi na manjšem odseku v Makedoniji in to od Negotina do Demir Kapije. Vsega skupaj bo torej okrog 100 km.

Kaj komentat

TARIFNI PRAVILNIKI SE NE SMEJO SPREMINJATI!

V Ljubljani se je pred kratkim sestal Svet za delo OLO Ljubljana in razpravljalo o tem, ali naj tarifne pravilnike spreminjajo ali ne, o nadaljnjem proučevanju in izpolnitvenju premiranja, o analitičnem ocenjevanju delovnih mest ter o delovnih nezdodah.

V nekaterih podjetjih se opaža, da se lotevajo sprememb tarifnih pravilnikov z najrazličnejšimi izgovori. To pa ima cilj zvišati tarifne postavke in posamezne obline, ki so odgovorne za to, a nimajo dovolj ustreznega kadra, take pravilnike potrdijo. Posledica tega je, da imajo direktorji nekaterih podjetij v primerjavi z direktorji drugih podjetij, ki zapostavljajo tudi petkrat več delavcev, tudi četrtino višje tarifne postavke. Takšna nesorazmerja se pojavljajo tudi za druga delovna mesta.

Svet za delo je osvojil predlog, naj bi tarifnih pravilnikov ne spreminjali — razen v nujnih primerih —, dokler ne bodo v zveznem merilu določene osnove za sestavo novih pravilnikov.

Na seji so tudi ugotovili, da je analitično ocenjevanje delovnih mest v nekaterih gospodarskih organizacijah kar zastalo, prav tako pa so ponekod ustavili premiranje in nagradjevanje po normah, kar nikakor ni prav. Svet je razpravljalo tudi o dopolnitnem proračunskem prispevku ter o nezdodah pri delu v ljubljanskem okraju. Čeprav se je v letošnjem prvem polletju število nezdod relativno zmanjšalo, se je zaradi večjega števila zaposlenih nekoliko povečalo tudi absolutno število nezdod.

Po planu bi morala biti cesta od Beograda do Demir Kapije zgrajena v štirih letih, strokovnjaki pa pravijo, potem ko so si ogledali mlade graditelje pri letošnjih delih, da bo ta odsek zgrajen še nekoliko prej. Po starih načrtih naj bi oba odseka med Ljubljano in Zagrebom in Beogradom in Demir Kapijo — gradili deset let. Torej bo mladina izvršila svojo nalogo pet let prej!

Gradnja avto ceste z mladinskimi delovnimi brigadami bo mogoče tudi nekaj dražja, a bo zato toliko prej končana. Cesto bodo pričeli tako tudi prej izkoriščati, tako da se bodo investicije prej amortizirale.

30 držav na zagrebškem velesejmu

Mednarodni zagrebški velesejmu vzbujajo iz leta v leto večje zanimanje v svetu. Letos se bo pričel 6. septembra; sodelovalo bo rekordno število domačih in tujih razstavljalcev. Razstavljenih bo veliko več predmetov, namenjenih za mednarodno zamenjavo, kot druga leta. Preko tisoč domačih podjetij bo pokazalo široko izbiro za izvoz in notranjo potrošnjo, sodelovalo pa bo tudi 30 držav. Do sedaj je prijavih preko 4500 udeležencev, to pa je vsekar šestdeset, ki daleč presega lanskoletno udeležbo, ko je velesejmu

zavzel prvo mesto med evropskimi sejmi.

Septembra bodo prvič sodelovali razstavljalci iz ZAR, Kanade, Španije in Japonske, upamo pa lahko, da se bodo do pričetka prijavi še gostje iz nove republike Iraka, Etiopije, Mehike, Urugvaja in Pakistana. Največji razstavi na sejmu prirejata ZDA in Sovjetska zveza, letos pa se bo povečala tudi udeležba iz Zahodne Nemčije.

Inozemski razstavljalci bodo pokazali številne tehnične dosežke, kakor tudi standardne izdelke za med-

narodno izmenjavo. Za jugoslovanske udeležence je pomembno povečanje v vseh panogah. Skoro tretjino domače razstave bodo zasedli izdelki strojegradnje, sledijo jim pa izdelki elektroindustrije, kemični in tekstilni izdelki.

Značilno za letošnjo razstavo bo osredotočenje sorodnih proizvodov, da bodo poslovni ljudje in drugi obiskovalci lahko dobili popolnejšo sliko o celotni proizvodnji na istem področju, kakor tudi o celotnem sejmu.

V času velesejma bo tudi več prireditelj, največja pa bo vsakakor »Družina in gospodinjstvo 1958«. V sedmih paviljonih bo prikazano, kako naj bo organizirano življenje sodobne družine. Zanimiva bo tudi razstava sodobne jugoslovanske arhitekture in razstava knjig.

VEDNO VEČ DOMAČIH AVTOMOBILOV

Tovarna avtomobilov v Pribroju na Limu bo do konca leta zgradila dvorano s površino 18.000 kvadratnih metrov, kjer bodo v celoti izdelovali 7-tonske avtomobile po licenci tovarne »Sauer«.

Lansko leto so izdelali 381 vozil, v prvem polletju letos pa so to številko že prekorčili. Do konca leta bodo izdelali 1040 kamionov in avtobusov. Letos je tovarna znižala cene vseh svojih vozil za povprečno 1.200.000 din.

Dohodki kulturnih ustanov enkrat večji

Svet za kulturo OLO Ljubljana je imenoval dve komisiji, ki bi naj predložili težak položaj Slovenske filharmonije, Slovenskega narodnega gledališča in Mestnega gledališča v Ljubljani. Tako manjka samo SNG z novo uredbo o plačah okrog 30 milijonov dinarjev. Prva komisija naj bi pregledala finančni položaj teh ustanov, druga pa naj bi iskala poti za rešitev.

Fred nekaj dnevi se je sestal Svet za kulturo, ki je razpravljalo o predlogih druge komisije. Svet bo predlagal OLO naj razveljavi dosedanje sistematizacijske odločbe o delovnih mestih in naj sestavo novih prepusti Svetu za kulturo. Sveti in upravni odbori prizadetih ustanov pa naj razpravljajo o naslednjih predlogih Sveta za kulturo:

Po petletnem načrtu se morajo

TOVARIŠKO SREČANJE ŠTAJERSKIH BORCEV IN AKTIVISTOV

ob 15. obletnici ustanovitve VI. SNOUB »Slavka Šlandra« v MOZIRJU, dne 6. in 7. septembra 1958

Program:

6. septembra:

ob 12. uri odkritje spomenika Šlandrovi brigadi na Šipku, na kraju njene ustanovitve

ob 17. uri slavnostna seja ObLO Mozirje in odkritje spominske plošče na »Domu Šlandrove brigade«

ob 20. uri akademija TV čruštev Partizan

7. septembra:

ob 9. uri v Lokah pri Mozirju Zbor borcev Šlandrove brigade in aktivistov

ob 10. uri slavnostno zborovanje — proslava 15. obletnice ustanovitve brigade »Slavka Šlandra«

Po proslavi zabava s kulturnim programom

OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV MOZIRJE

Cebeljak na pobočju Turjaka (Foto: L. Campa)

Bo dolenjevaška šola letos dograjena?

Ko bo osnovna šola v Dolenji vasi dograjena in izročena svojemu namenu, bo ena najmodernejših šol v Sloveniji. Imela bo štiri učilnice, konferenčno sobo, pisarno, knjižnico in prostor za mlečno kuhinjo. Poleg tega bodo v njej predvidoma dve družinski in dve samski stanovanji. Vsak razred bo imel posebno vhodna vrata in hodnik, kjer se bodo otroci lahko preobuli, na glavnem hodniku pa bo pred vsakim razredom zidna omara, kjer bodo otroci imeli spravljene svoje knjige. Vsaka omara bo prepletkana z drugo barvo, da bodo šolarji lahko razločevali svoje razrede že po barvi.

Učilnice bodo prostorne in svetle, tako da se bodo otroci v njih res lepo počutili. Šola bo imela vodovod in centralno kurjavo.

Do sedaj se je moralo preko sto otrok stiskati v treh učilnicah, ki so

bile poleg tega še raztresene v dveh hišah na različnih koncih vasi. Prostori so bili slabi in nehygienični ter nikakor niso odgovarjali šolskim zahtevam. Zato so leta 1956 pričeli graditi novo šolo. Sredstva — do sedaj so porabili okrog 40 milijonov din — je delno prispevala republika delno pa Občinski ljudski odbor Ribnica. Gradil je »Gradbenik« iz Ribnice.

Do pričetka šolskega leta bi bilo lahko vse gotovo. Dela so v glavnem že končana, morajo samo še prepletkati vrata in okna ter položiti parket. Ker pa se je zavlekel gradnja vodovoda, bodo tudi s šolo morali počakati za mesec ali dva.

Po novi šolski reformi bi naj šola v Dolenji vasi osemeljka, vendar jo bodo uvedli postopoma. Velik problem je tudi vprašanje učnega kadra, kar se bo lahko uredilo šele v prihodnjih letih.

PO SVETU

Jugoslavijo je obiskal predsednik setin letal. Amerikanci so v to področje poslali sedmo pomorsko ladjeve iz Tihega oceana. Kakor javljajo z Japonske, bodo v področju Formoze v kratkem začeli obširni vojaški manevri, na katerih bodo sodelovali poleg enot ameriškega letalstva in letalstva tudi oddelki mornariške plovbe in enote Čangkajškove vojske s Formoze. Te manevre smatrajo na splošno kot opozorilo kitajski vladi, naj ne poizkusi ničesar proti Formozi, ki danes predstavlja eno od izredno važnih oporišč v zahodnem delu Tihega oceana ravajo kar tako pustiti v tuje roke.

in ga Amerikanci nikakor ne nameravajo. Amerikanci so ponovno poizkusili izstreliti nov umetni satelit, kar pa jim ni uspelo, ker je raketa, ki naj bi ponela satelit v vesolje, na poti eksplodirala, tako da satelit ni odšel na pot okrog zemlje. Poizkus nameravajo ponoviti v mesecu septembru.

Te dni sta se prvič sestala na kongresu astronautov v Amsterdamu ustvarjalec ameriškega satelita von Braun in tvorec Sputnika, Rus Sedov. Slednji je na vprašanja novinarjev, kdaj nameravajo Sovjeti odposlati satelit na luno, odgovoril, da to v tem trenutku ni zanimivo.

Turška vlada je obvestila britanske, da se strinja z načrtom o ureditvi odnosov na otoku Cipru, ker je britanski načrt rešitev močno približal turškim željam. To sporočilo je prišlo skoraj istočasno z obvestilom vrhovnega poveljstva Atlantskega pakta, da se bo noveljnik te organizacije, general Norstad, mudil prihodnje dni v Grčiji, kjer bo pregledal čete Atlantskega pakta, nekatere vojaške šole in naprave.

Indijskemu gospodarstvu je nujno potrebna gospodarska pomoč v višini približno milijarde dolarjev, da bi lahko izvedlo svoj petletni gospodarski načrt brez hudih notranjih gospodarskih motenj. Indijska vlada je za to pomoč zaprosila Mednarodno banko za razvoj. Na skupnem sestanku ZDA, Kanade, Velike Britanije, Japonske in Zahodne Nemčije razpravljajo sedaj o tej indijski prošnji. Splošno mnenje je, da bo Indija pomoč dobila in da jo bo odplačala v 40 letih. Tretjino potrebnega zneska bodo verjetno dale Združene države.

Islandska vlada je sprejela sklep, da razširi svoje ozemelske vode na 12 milj, kar je proti sečanjim mednarodnim dogovorom. Ukrep Islandske vlade služi predvsem zaščiti bogatih ribjih lovišč okrog Islanda. Ker je ta mera prizadela predvsem angleške, norveške in nizozemske ribiče, so vlade teh dežel odločno protestirale. Sedaj so v teku pogajanja med predstavniki teh dežel in zastopniki islandske vlade, da bi prišli do sporazuma. Zahodne dežele si zaradi zelo dobrih odnosov med Islandom in Sovjetsko zvezo ne upajo preostro nastopiti proti islandski vladi, čeprav so zapretile, da bodo poslale v islandske vode svoje ribiče na lov pod zaščito vojnih ladij.

Slovenska filharmonija in Koncertna direkcija Slovenije naj bi priredili več gostovanj na deželi s popularnejšim programom in koncerte za mladino. Prenehali naj bi s pavšalnim plačevanjem zboristov in uvedli pogodbeno plače. Omenjene ustanove naj bi tudi nudile mladim igralcem in režiserjem možnosti nastopanja in pogodbenega dela.

Zunanjepolitični komentar

POT MIRU

Pot generalnega sekretarja na bližnji vzhod vzbuja v mednarodnih krogih mnogo zanimanja. Na pot je odšel na podlagi sklepa izrednega zasedanja Generalne skupščine Združenih narodov. Na tem zasedanju je bila namreč sprejeta kompromisna resolucija, ki jo je predložilo 9 arabskih držav.

Generalni sekretar ima v prvi vrsti nalogo, da najde način, kako zaimenovati Libanonu in Jordaniji državno neodvisnost in nedotakljivost njihovih meja. V zvezi s tem je neposredno tudi umik ameriških oz. britanskih čet iz teh dveh dežel. Že razprava na izrednem zasedanju Generalne skupščine je pokazala, da je mogoče razpravljati o izboljšani položaja na Bližnjem vzhodu le, ako se najprej iz tega dela sveta umaknejo vse tuje čete, ki tja ne spadajo. Ta naloga generalnega sekretarja pa nikakor ni lahka, čeprav je bila resolucija, na podlagi katere je Hamarskjöld krenil na pot na Bližnji vzhod, bila sprejeta v Združenih narodih soglasno.

Okupacijske čete ZDA in Vel. Britanije s svojo prisotnostjo na Bližnjem vzhodu dajejo tema dvema deželama še vedno možnost, da skušajo najti rešitve, drugačne od one, ki so jo Združeni narodi predlagali. En tak dokaz so vedno pogostejše vesti o vzpostavitvi nove federativne države, katere člani naj bi bili Iran, Afganistan in Pakistan. Ta vest ni močno vznemirila samo Indije, ampak tudi Sovjetsko zvezo, saj ležita Afganistan in Iran na južnih mejah Sovjetske zveze.

Po umiku tujih čet bo največja naloga sekretarja Hamarskjölda, da zagotovi ustrezno organizacijo gospodarske pomoči arabskim deželam in to bilo v okviru organizacije Združenih narodov ali v kakršnemkoli drugem okviru, ki bi mogel jamčiti dajanje gospodarske pomoči brez političnih pogojev. V zadnjem času so bili izdelani že različni predlogi za ustanovitev takšne organizacije. Nekateri so predlagali, da bi sredstva za gospodarski razvoj arabskega sveta prispevale največje petrolejske družbe, ki izkoriščajo naftonosna polja na Bližnjem vzhodu. Ta sklad bi se stekal iz 10% dohodka petrolejskih družb. Z ozirom na velike dobičke, ki jih te družbe ustvarjajo, smatrajo gospodarski krogi, da bi tak odstotek mogel zadostiti najnujnejšim potrebam gospodarskega razvoja na Bližnjem vzhodu in Severni Afriki.

Za bodrilno znamenje štejejo mnogi komentatorji sklep britanske vlade, da bo nadaljevala z dobavo lahkega orožja iraški vojski. Po sporazumu med britansko in iraško vlado je namreč Britanija dolžna opremljati iraško vojsko z vsem potrebnim orožjem. Zahvaljujoč takemu sporazumu iz preteklih let, se je iraška vojska vrstila med najbolj oborožene armade v tem delu sveta. Sklep britanske vlade, da ne prekine v celoti starega sporazuma, kaže, da želi Britanija v svojo politiko na Bližnjem vzhodu vnesti nekatere nove elemente.

Z ozirom na tako različna stališča in tako različne interese je pot generalnega sekretarja Združenih narodov v glavna mesta Arabskih dežel še posebno težka in odgovorna. Ako bodo arabske vlade tudi v dejanjih enako složne, kakor so bile na izrednem zasedanju Generalne skupščine njihove delegacije, potem lahko rečemo, da je pot generalnega sekretarja bila uspešna in da ne more ostati brez rezultata.

B. Mikoš

Za organiziran odkup letošnjega pridelka

Sadjarji pravijo, da bo letos obilo sadja. Naloga kmetijskih združenj in poslovnih zvez je, da pravočasno uredijo odkup sadja. V naših krajih sadjarstvo sicer ni razvito, razen nekaj malega v Jurjevici in v Kolpski dolini. Največ sadja je doslej dobivalo Kočevje iz Predgrada, dočim so ga kmetovalci iz Banje Loke in Fare sami prodajali v Delnice in celo na Reko. Težko je predvsem zaradi tega, ker ni ustaljen cen. Na konferenci, ki jo je organizirala v Ljubljani republiška Zadruga poslovna

zveza, se predstavniki vseh Poslovnih zvez in Okrajnih združenj zvez niso mogli zediniti za odkupno ceno sadja. Sklenili so, naj se sama formira na trgu.

Pred leti so v Kočevju poskušali z vskladitvenjem jabolk, a se zaradi pomanjkanja skladišč to ni obneslo. Za to bi morali imeti stoodstotna skladišča, a vse kaže, da do tega še ne bo prišlo tako kmalu. Kmetovalci naj preko kmetijskih združenj sporoče, koliko sadja imajo za odkup. Zadruga poslovna zveza pa ga bo

odkupila in izročila trgovski mreži. Dobro bi bilo tudi, če bi sindikalne podružnice navezale stike s Poslovno zvezo in si pri njej nabavile ozimnice za svoje člane.

Isto velja za odkup krompirja. Lanskoletne izkušnje nas uče, da moramo biti pri odkupu zelo previdni. Lani zaradi visokega pridelka ni bilo mogoče prodati viška krompirja, to pa zato ne, ker kmetovalci niso pravi čas javili, koliko krompirja imajo za prodajo. Letos so odkup bolje organizirali. Poslovna zveza je že poslala vsem KZ obrazce pogodb, po katerih bi lahko iskali kupca tudi za večje količine krompirja. Kupci se javljajo že sedaj, KZ pa bi morale pri kmetovalcih poizvedeti, koliko krompirja bodo imeli za prodajo. Pri nas predvidevajo, da bodo odkupili okrog 300-350 vagonov krompirja. Odkupovalci pa bodo samo sortirali krompir! V poštevidne samo krompir iznad 4,5 cm debeline.

Tako. Pridelovalci sadja in krompirja naj ne skrbijo, kam bodo z viškom pridelka. Samo pravočasno naj javijo pristojni kmetijski združenji količino pridelka, ki ga imajo za prodajo. Pri tem pa naj gledajo, da bodo oddali res samo kvalitetno blago!

Obrtna dejavnost v okraju

Na prvi redni seji Sveta za obrt OLO Ljubljana, 15. avgusta, so nameravali obravnavati polletno realizacijo družbenega plana obrti. Zaradi nepopolnih statističnih podatkov pa so razpravljali v zvezi z družbenim planom le o naraščanju števila zaposlenih v prvih treh mesecih letošnjega leta. V tem času je naraslo število zaposlenih v obrti o 11.755 na 13.178 in to predvsem zaradi reorganizacije nekaterih podjetij. Na novo pa je bilo ustanovljenih devet obrtnih gospodarskih organizacij.

Svet za obrt je med drugim sprejel tudi sklep, po katerem naj bi Trgovinska zbornica in nekateri drugi organi pripravili podatke, iz katerih bi bilo lahko spoznati izpolnjevanje družbenega plana. To pa zato, ker se še vedno opaža, da razvoj obrti zaostaja za razvojem drugih panog. Ker so ugotovili, da se v upravi okraja niti en referent ne ukvarja samo z razvojem obrti v ljubljanskem okraju, bi bilo dobro postaviti v tajništvo za gospodarstvo referenta za obrt in obnem

povečati zanimanje za razvoj obrti na podeželju.

V nadaljnji diskusiji so obravnavali vprašanje gračnje stanovanj obrtnih podjetij in o vplivu družbene funkcije ali ekonomske učinkovitosti na odobritev kredita za stanovanjsko izgradnjo.

Obravnavali so tudi nekatere »drobne« neobdavnene izdelke, ki pa so vir dobrega zaslužka. Mnogo je takih dejavnosti, ki so ali pa že mejijo na obrt in za katere je potrebna strokovna usposobljenost.

Druga košnja je tudi v Sodražici dobra

Spet se po logeh in travnikih blijskajo kose, ki puščajo za seboj dolge redi. V avgustu se začne druga košnja. Letos je otava kar zadovoljna, vreme, sonce in dež sta ugodno vplivala na rast.

Tuči v sodraškem koncu te dni hite s košnjo. Ker je prva košnja, posebno po senožitih, zatajila, je treba sedaj v dolini pokositi vse, kar je vredno kose in grabelj. Za živino

bo treba pripraviti dovolj krme. Vsem tistim, ki bodo s krmo bolj na tesnem, svetujemo, naj nabavijo lanene tropine in močnata krmila. Skrbeti moramo, da obdržimo število živine isto kot lanske leto in zato nas spomladanska suša ne sme prizadeti. Dober kmetovalec bo hitro izračunal, kaj se mu bolj splača — ali nabaviti nekaj močnatih krmil, ali odprdati del živine, ki jo mogoče ne bi mogel prerediti čez zimo.

Letos se pase na pašnikih na Travnih gori samo 30 glav goveje živine. Razen treh krav mlekaric, ki preskrbujejo z mlekom Dom na Travnih gori, je to sama mlada živina. Da je čreda letos na travnogorskih pašnikih manjša kot druga leta, moramo iskati vzroke v spomladanski suši in pomanjkanju vode. Živina se tu pase po čredinskem sistemu, ki je dobro obnesel. Letos bo na Travnih gori dograjena pastirska kočja, ki bo nudila prenočišče pastirjem.

Kako je z živino na območju Kmetijske zadruge Sodražica? Mlečno kontrolo ima trenutno 202

ci. Posledica tega je, da so otroci v tem obdobju posebno občutljivi za okužbo s TBC. Na srečo danes otroci že vse redkeje bolevarajo za tuberkulozo, vendar imamo pri njih še vedno dovolj primerov tuberkulozne meningitisa, to je vnetja možganske mreže ali pa miliarne tuberkuloze, dveh zelo resnih bolezni, ki celo pri najmodernejših sredstvih zahtevata dolgotrajno zdravljenje in še pogosto pustita težke posledice.

Pri otrocih od nekako četrtega leta dalje opažamo, da so najbolj odporni proti jetiki. Zdravniki za pljučno TBC imamo z njimi najmanj opraviti. Kakor hitro pa začne otrok spolno dozorevati, z začetkom pubertete torej, pa se položaj močno spremeni. Začne se novo obdobje posebne občutljivosti in sprejemljivosti za TBC. Obolenja za pljučno TBC rastejo tedaj številčno in kakovostno. To nevarno obdobje so poznali dobro že stari zdravniki. Bolezen se v tej dobi naglo razvija, zdravljenje pa se žilavo upira. Pred današnjimi učinkovitimi zdravili se kajpak kljub svoji trdovratni žilavosti mora umakniti.

Tretje obdobje, pri katerem bi morali biti posebej pazljivi, je pri ženskah klimakterij, pri moških pa desetletje med petdesetim in šestdesetim letom starosti. Bolezni v tem obdobju pri obeh spolih slabše potekajo, vse več je primerov hujših oblik brez posebnih nagnjenj k celjenju, prav tako torej, kot pri pubertetni. In res je že pred leti nek znan zdravnik ugotovil, da sta si evolucijska jetika mladostnikov in involucijska jetika starostnikov močno podobni. To starostno obdobje pa je nevarno tudi za pljučnega raka, ki ga je po svetu in žal tudi pri nas vedno več. Rak je sicer hujši od jetike, je pa v svojem zgodnjem stadiju, ko je bolezen omejena samo še na eno samo mesto, prav tako ozdravljiv, bodisi z obsevanjem, bodisi z operacijo — z odstranitvijo bolnega mesta. Drugačna je seveda stvar, če je bolezen že stara. Lahko je torej razumeti, zakaj so v bogatejših in zdravstveno naprednejših deželah zdravniki predlagali, naj bi se vsi ljudje od 45 leta starosti dalje fluorografirali vsakega pol leta, da bi tako zanesljivo zalotili obolenja raka oziroma TBC v njuni začetni fazi in da bi ju tako lahko čim prej in čim uspešneje zdravili.

Vsi vemo, da se TBC prenaša od bolnega na zdravega in da ni TBC, kjer ni vira okužbe. To pa je vedno bolan človek ali bolna žival. Naša prva naloga je torej, najti jetičnega bolnika in ga zdraviti, da ne bo več trosil kužnih klic in s tem prenašal nova obolenja med svojimi bližnjimi. TBC bolnike bomo lahko našli le, če bomo vse prebivalstvo fluorografirali. Tako bomo odkrili tudi rakasta obolenja, ki jih bomo še lahko zdravili.

Otroke pred 15 letom imajo na skrbi otroški in protituberkulozni dispanzerji in jih v naši fluorografski akciji iz tehničnih razlogov ne bomo zajeli, slikati pa se bodo morali vsi od petnajstega leta starosti dalje. Iz tega, kar smo napisali, je razvidno, kako važno je, da pridejo na slikanje tudi starejši ljudje. Marsikdo morda nosi v sebi kal te ali druge bolezni, in več kot nespametno bi bilo, če bi se zaradi bojazni ali komodnosti izognili slikanju in pregledu in dopustili, da bi se bolezen v njem razrasla. Vedeti je treba, da se ne pljučni rak ne TBC sama od sebe ne pozdravita. Potrebna so zdravlila in to o pravem času.

Fluorografiranje pri nas se bo pričelo 15. septembra po načrtu, ki bo objavljen v časopisju.

Dr. Z.

Divjad povzroča veliko škode

Kmalu se lovci lovske družine Dolenja vas ne bodo več smeli prikazati kmetom, česar pa niso sami krivi, ampak jeleni. Teh se je precej namnožilo, imajo dober tek, zato ni čudno, če se vsako jutro pritožuje nekaj kmetov, da so zopet uničili korenje, repo in ponekod celo krompir.

Res, nihče nima nič proti divjadi in tudi kmet, ki ni lovec, v gozdu rad vidi srno z mladici, spodaj jelena s košuto, a kar je preveč, je preveč! Jelenjad se je zelo razmnožila in se stalno naselila tudi v Bukovici, kamor je prejšnja leta zahajala le v najhujši zimi. Ko sta v Veliki gori pritisnili sneg in mraz, so prišli jeleni na njive kvečjemu na kakšno zapoznelo repo ali korenje. Letos pa se je vse spremenilo. Polje okrog Dolenje vasi, njihve v Zadolju, Blatah in Rakitnici je bilo že spomladi izpostavljeno stalnim obiskom jelenjadi. Lotijo se vsega, od pšenice, ovsu, korenja in pese do krompirja, ki ga znajo prav strokovnjaško izkopati. Da, letos, jim gre v slast tudi krompir, ki so ga lani na nekaj njivah za »poskušnjo« izkopali. Ker jim je ugal, je letos redno na njihovem jedilnem listu.

Proti tej nadlegi se ljudje bore na vse načine. Najbolj izpostavljene njive so ogradili z žico, kar pa ni pomagalo. Jeleni imajo dolge noge in so žico preskočili ali potrgali. Na njive postavljajo različna strašila, kar zadostuje le za dve ali tri noči. Divjad kmalu spozna, da jim ta strašila ne žele nič hudega!

Tudi kemična sredstva nič ne pomagajo. Lovci morajo zaradi tolike škode »požretji« marsikatero grenko, najhujše pa je to, da divjad ne loči njiv lovcem od ostalih njiv. Pri vsem tem tudi oni ne morejo nič pomagati. Dovoljeni odstrel je že nekaj let smešno nizek. Kmetje ogrožene ga področja, ki njive obdelujejo zase ali pa kaj malega za trg, upravičeno

zahtevajo, naj se divjačina malo iztrebi. Denar pa, ki bi ga dobili za povrnitev škode, prav radi pustijo, saj za kritje škode ne bi bilo dovolj, lovska družina pa bi ga lahko bolj koristno porabila.

M. P.

PREDGRAD

Predgrad je dobil industrijski tok, v načrtu pa so tuči tri javne luči. Od teh dve že svetita, eno pa bodo namestili, ko bodo imeli denarna sredstva.

Bo tržnica rešila?

Ni še dolgo tega, ko smo brali, da je Kočevje med najslabše oskrbovanimi mesti. Res je. Toda v večjih mestih, kot je Ljubljana, je preskrba s sadjem in zelenjavo lažja že zaradi tradicije in kmečkega zaledja. Kočevje pa je obkroženo z državnimi posestvi, poleg tega pa so trgovine premalo povezane s Poslovno zvezo in preveč z ljubljanskimi trgovinami. Od teh morajo odkupiti tako blago, kakršnega jim nudijo.

Vprašanje preskrbe bo dokončno rešeno šele z dograditvijo tržnice, ki pa je tudi še nekje v temni prihodnosti. Predvidevajo tudi, da bodo kmetijske zadruge lahko same postavile svoje tržnice. In kadar bo re-

šeno vse to, bo pristopila tudi Poslovna zveza. Tedaj pa tudi Kočevje ne bo več meč najslabše oskrbovanimi mesti.

-vec

NOVA LOVSKA KOČA V LOSKEM POTOKU

Lovska družina Loški potok bo v nedeljo, 31. avgusta ob 10. uri odprla novo lovsko kočjo v Sušju blizu Ogljenc. Na mestu, kjer je kočja, je bila leta 1942 v podzemeljski votlini partizanska bolnišnica. Dohodi do lovske koče so možni iz Loškega potoka, Travnine gore in Jelenovega Zleba. Za jedačo, pijačo in prijetno razvedrilo je dobro preskrbljeno.

Vse lovce in ostale vabi

ODBOR

Kmetje so poželi žito in ga v glavnem tudi že omlatili. Ponekod sušijo žito v kozolcih drugod pa v ostrnicah na njivi

Še prosta mesta za vajence

Sezona vključevanja mladine v uk se bliža kraju. Večina fantov in deklet, ki so dobili ustrezna učna mesta, se že praktično usposablja za svoj bodoči poklic. Izбира učnih mest je bila za naše prilike sorazmerno pestra, mnogo bolj pestra kot pa so bile želje mladine, katere poklicni interesi so bolj ozko usmerjeni le na nekatere stroke.

Ko smo takorekoč pri kraju sezone je prav, da si pogledamo nekatere probleme izbire poklica tako z vidika mladine kakor s stališča našega gospodarstva. Eno in drugo je tako tesno povezano, da ne moremo obravnavati enega brez drugega.

Mladina ob koncu obveznega šolanja stoji pred vprašanjem, kateri poklic naj izbere iz množice poklicev, ki jih danes nudi naše gospodarstvo. To pa pričakuje mladino povsod, kjer je naraščaj potreben, posebno še v poklicih, ki v povojnih letih kažejo veliko nazadovanje v naraščaju, kjer se povprečna starost kvalificiranih vedno bolj viša in je danes pomaknjena že močno čez štirideseta leta. Če na kratko naznamo probleme, ki se tu pojavljajo, mo-

remo ugotoviti naslednje:

Poklicni interesi mladine so mnogo ožji kot so možnosti izčitve poklicev, ki jih gospodarstvo nudi. To se pravi, mladino nekateri poklici sploh ne zanimajo, kdaj pa kdaj se javi kakšen kandidat, pravega dotoka mladih sil pa ni. Nekateri poklici in stroke so v nevarnosti, da sploh ne bodo več zmogli nalog, ki jih tako naše gospodarstvo kakor družba terjata od njih. Ker ni naraščaja, starejši pa odhajajo v pokoj, vrzeli, ki jih je povzročila domovinska vojna, pa še zdalec niso izpolnjene, je stanje za nekatere stroke resnično kritično. Vzemimo na primer gradbeništvo. Vsakomur je znano, koliko se danes gradi in da tudi v daljni bodočnosti tempo izgradnje še ne bo preobčutno zmanjšal. Prav gotovo je to stroka, ki ima bodočnost. Toda naraščaja je vedno manj! Povprečna starost kvalificiranih delavcev v gradbeništvu se v Sloveniji giblje nad 45 let! Gračbena podjetja nudijo vajencem-zidarjem precej višjo nagrado, kakor določa uredba o vajencih, kjer je najnižja nagrada din. 1.500.— v prvem letu učne dobe (Zi-

dar v Kočevju daje n. pr. 4.000 din v prvem letu!), poleg tega tudi delovno obloko. Vse to pa kljub temu ne rodi zelenega rezultata.

Podobno situacijo najdemo tudi v drugih strokah, n. pr. v kleparstvu, dalje v trgovini, kjer ni moškega naraščaja za določena dela je potrebna večja fizična zmogljivost, ter še ponekod drugod.

Ob problem pomanjkanja moških kandidatov za mnoge poklice se veže tudi vprašanje, kam razporediti žensko mladino. Pri dekletih je ožina poklicnih interesov še mnogo občutnejša kot pri fantih. Mnogo deklet sicer odhajajo v srednje strokovne šole ali nadaljuje študij na gimnaziji in pozneje na visokih šolah, vendar je število tistih, ki ostajajo doma, čeprav nimajo zato nobenih ekonomskih razlogov (da bi se mogle preživljati z delom doma), preveliko. Od poklicev, ki jih zanimajo in se izučujejo v učni dobi, pa lahko naštejemo le šiviljo, trgovko, kuharico. Da je to porazno, ni treba posebej poudarjati.

S predavanji je Poklicna svetovalnica že začela ta problem in skuša pri dekletih zbuditi zanimanje tudi za druge poklice, ki so tako s fizičnega kot s psihološkega vidika upoštevaje možnosti deklet povsem dostopni ženski mladini. Tradicija,

ki beleži v interesih deklet le nekatere poklice, pa ima ogromno vlogo in zavira poskus marsikaterega dekleta, da bi pogumno stopilo v poklic, ki je bil do zdaj izključno »moški«. Pri tem nimajo majhnega deleža starši, ki niso nič manj konservativni.

V Poklicni svetovalnici je prenekateri mati, ki je bilo njeni hčerki ponudeno drugo mesto, dejala: »Ne, moja hčerka ni za to naredila 4 razrede gimnazije (ali celo samo 3 ali 2!), da bi potem ročno delala tako umazano delo!« Ne vem, kako si nekateri starši predstavljajo, kakšna visoka izobrazba je to. Saj spada vendar v okvir šolske obveznosti! Razlika je le v tem, da je nekdo končal nižjo gimnazijo, drugi pa osem razredov osnovne šole! Republiška obrtna zbornica je sklenila, da se s časom zvišajo zahteve za razne obrtne stroke, tako da bi do leta 1961 bilo potrebnih kot pogoj 8 uspešno dovršenih razredov obvezne šole. Ni torej nobena zasluga, če učenec konča več razredov, to je njegova dolžnost in tudi nužnost, sicer z leti ne bo mogel nikamor, če ne bo imel zadostne izobrazbe!

Kočevsko podjetje »Dom« je prislutilo tem problemom in delavski svet je sklenil, da na nekatera učna mesta sprejme žensko mladino, kistanovati v Kočevju:

bo pokazala veselje do poklica in vztrajnost. Sklenil pa je, naj bo preizkusna doba za te kandidate ne 14 temveč 30 dni. Odkar so dekleta zvedela za to, se jih je javilo v Poklicni svetovalnici 12, vendar po temeljitim razgovorom niso ostale pri svojem namenu, ki je prav gotovo nastal preveč slučajno, brez pravega premisleka. Ta učna mesta so še vedno prosta, in to za soboslikarja-pletkarja (2 mesti, pogoj: najmanj 6 r. osnovne šole ali 2. r. gimnazije), za varilca (1 mesto) in za kovinostругarja (1 do 2 mesti, pogoj za oba poklica: najmanj 7 r. osnovne šole ali 3 r. gimnazije!). Vseokoli moramo pohvaliti tako upravo podjetja »Dom« kakor delavski svet, ki sta težave mladine razumela in pokazala vso dobro voljo. Če danes še nimamo dekleta, ki bi se resno odločilo za enega od teh poklicev, še ne smemo misliti, da nismo dosegli, kar smo hoteli. Zavedati se moramo, da zakoreninjeno izbiru poklica ženske mladine ni mogoče premagati v tako kratkem času.

Poklicna svetovalnica pa ima še vedno zabeležena prosta učna mesta za fante in to predvsem v Kočevju pri naslednjih podjetjih (v oklepaju izobrazbeni pogoj), za katera pridejo v poštev tisti, ki imajo možnost kistanovati v Kočevju:

Pri Gradbenem podjetju »Zidar« je več mest za zidarje in 2 mesti za tesarja (6 r. osnovne š. ali 2 r. gimnazije);

pri podjetju »Dom« je še nekaj mest za mizarje, 1 mesto za teracerja (izdelovanje umetnega tlaka, pogoj za oba poklica: 6 r. osnovne šole ali 2 r. gimnazije) in nekaj mest za ključavnice (7 r. osnovne š. ali 3 r. gimnazije) ter 1 mesto za avtoelektričarja in 1 mesto za elektroinstalaterja (pogoj za oba poklica: 8 r. osnovne š. ali 4 r. gimnazije);

v »Pekarni in slaščičarni« 2 mesti za peka (6 r. osn. š. ali 2 r. gimnazije);

pri podjetju »Mesar« 2 mesti za mesarja (pogoj kot za peka);

v podjetju »Splošno kleparstvo« 3 mesta za kleparje (7 r. osn. š. ali 3 r. gimnazije); stanovanje v Vajenskem domu na razpolago!

v Kočevski Reki je še več prostih mest za godarje (6 r. osn. š. ali 2 r. gimnazije), pri posestvu »Snežnik«, kjer je tudi hrana in stanovanje;

v Kočevju so tudi še 3 učna mesta za trgovske vajence, toda izključno za moške! (8 r. osnovne š. ali 4 r. gimnazije).

Iz poklicne svetovalnice

Kje in s kom bodo igrali naši nogometaši

V nedeljo, 31. t. m. se bodo pričele ligaške nogometne tekme za prvenstvo 1958/59. Ker je med občinstvom v Kočevju izredno živahno zanimanje za nogomet, se mi zdi prav, da damo prijateljem nogometa nekaj podatkov o tem tekmovalstvu predvsem za one razrede, v katerih bodo sodelovale kočevske enajstoričice.

Tekmovalna sezona bo dokaj peštra. Za tekmovalno se se pripravila iz Kočevja kar štiri moštva: TVD Partizan A in B ter NK Rudar A in B. Tako se nam obeta bogat in kakovostni spored. V jesenskem kolu bo odigranih v Kočevju v razdobju od 31. t. m. do 9. XI. t. l. 16 prvenstvenih tekem, prav toliko jih bodo morala odigrati naša moštva na drugih igriščih izven Kočevja. Z dolgo besedo, vsako nečeljo se bo borilo 44 kočevskih nogometašev za uspeh, za barve svojega društva ali kluba in končno za prestiž mesta Kočevje.

Mogoče bo kdo sodil, da bi bilo bolje, če bi imelo samo eno moštvo in to kakovostno izbrano izmed vseh nogometašev Kočevja. Delno bi bilo to prav, ako gledamo samo s stališča zmaga enajstoričice izbrancev, če pa gledamo iz vidika množičnosti, pa je to popolnoma pravilno. Je redko kje podeželski kraj, ki bi lahko narenil postavil 44 nogometašev in tekme poleg ostale organizacije tekem, ki zahteva veliko sodelavcev. Pravilno je, da čim več mladine sodeluje pri telesni vadbi, ne gre čajati povsod prednost vrhunstvu. Množičnost je važna, društva in klubi pa so odgovorni za pravilno športno,

moralno in družbeno vzgojo te mladine.

Po lanskoletnih uspehih so bili vsi klubi in društva razporejeni v razrede in tako bodo naše enajstoričice v razredih in v družbi sledečih moštev:

I. Razred:
TVD Partizan — Kočevje A, NK »Ilirija«, Ljubljana, NK »Litija«, NK »Domžale«, NK »Olimpija« Ljubljana, NK »Javornik«, Rakek, NK »Svoboda«, Duplica, NK »Bela krajina«, Črnomelj, NK »Poštar«, Ljubljana, NK »Kamnik« ter NK »Odrad« Ljubljana B izven konkurence.

II. Razred:
NK Rudar Kočevje A, NK »Elan«, Novo mesto A, TVD Partizan Škofljica, TVD Partizan Grosuplje, NK »Borac«, Ribnica ter moštva B, TVD Partizana Kočevje, NK Rudarja Kočevje in NK »Elana« Novo mesto izven konkurence.

Po žrebu v Nogometni podzvezi Ljubljana bodo v Kočevju tekme po sledečem razporedu:

31. VIII.
Partizan A, Kočevje : NK »Litija«
Partizan B, Kočevje : NK »Rudar« B, Kočevje
7. IX.
NK »Rudar« B, Kočevje : NK »Borac« Ribnica
NK »Rudar« A, Kočevje : Partizan B, Kočevje
14. IX.
Partizan A, Kočevje : NK »Odrad« B, Ljubljana
Partizan B, Kočevje : NK »Elan« A, Novo mesto
21. IX.
NK »Rudar« B, Kočevje : Partizan

Grosuplje
28. IX.
Partizan A, Kočevje : NK »Javornik« Rakek
Partizan B, Kočevje : NK »Elan« B, Novo mesto
NK »Rudar« A, Kočevje : NK »Rudar« B, Kočevje
5. X.
Partizan A, Kočevje : NK »Olimpija« Ljubljana
Partizan B, Kočevje : NK »Borac«, Ribnica
12. X.
NK »Rudar« A, Kočevje : Partizan Škofljica
NK »Rudar« B, Kočevje : NK »Elan« A, Novo mesto
19. X.
Partizan A, Kočevje : NK »Kamnik« 2. XI.
Partizan A, Kočevje : NK »Poštar«, Ljubljana

Težko bi bilo že sedaj kaj predvideti o uspehu, želimo pa da bi se TVD Partizan Kočevje, ki ne bo imel lahke naloge, obdržal v tem razredu, NK »Rudar« Kočevje pa, da bi se plasiral zopet v prvi razred, kar mu bo po vsej verjetnosti uspelo. B moštvo pa želimo, da bi si nabrala v teh tekmah čim več znanja in izkušnje.

Občinstvu pa priporočamo, da objektivno vsodbujata in bodri nogometaše, saj igrajo vsi za ugled Kočevja.

BADMINTON V KOČEVJU

V nečeljo je bil v Kočevju društveni turnir v badmintonu (perjanici) za moške oddelke. Skupno je nastopilo 20 tekmovalcev, ki so se v ogorčenih borbah spoprijeli za naslov prvaka društva.

Izidi tekmovalja:
Pionirji:
1. Janez Fabjan
2. Marjan Struna
3. Lado Škulj
4. Stane Otoničar
Člani:
1. Janez Hočevar
2. Jože Klančar
3. Janez Dežman
4. Bojan Figar.

Zanimivo je, da sta pri članih zasedla prvo in drugo mesto Hočevar in Klančar, ki sta tudi stalna igralca prvega društvenega nogometnega moštva.

Zbor rudniških igralcev

Na šestem rednem letnem občnem zboru DPD Svoboda Rudnik, ki je bil 21. avgusta, so pregledali uspehe in neuspehe v pretekli sezoni in v glavnih obrisih načrtali program dela v sezoni 1958-59. Izvolili so tudi nov odbor, katerega predsednik je Anton Jordan, tajnik Vekoslav Figar, blagajnik pa je Francka Bohanec. Občnega zbora se je udeležilo 52 članov, mladincev in pionirjev. Navzoča sta bila tudi predsednik de-

lavskega sveta rudnika, tovariš Jerman in tajnik upravnega odbora Svobode, tovariš Zupan.

Na lanskoletnem občnem zboru si je odsek pogumno začrtal obširen program, ki bi ga lahko izpeljali, saj so imeli urejen oder, garderobe in kulinski prostor. Vendar se delo ni razvijalo po določenem načrtu, ker sta od vseh režiserjev ostala samo Figar in Štajdohar. Kljub vsem težavam pa je delo potekalo lepo in je kazalo voljo delovnih ljudi do kulturnoprosvetnega udeleževanja. Obnovili in na novo so naščuvali nekaj iger, po prizadevanju tov. Glada iz Kočevja kot očeskega gosta pa je zažvelo tudi lutkovno gledališče. Naštudirali so Malikovo »Zogico Nogioco«, ki je res lepo uspela.

Vsa dela si je doma in na gostovanjih ogledalo preko 4400 ljudi, kar je vsekakor lepa številka. Zalostno pa je, da vsa naštudirana dela lahko igrajo doma največ trikrat, kar je za delovni kolektiv čez 800 ljudi premalo. Ko bo vsako leto na programu najmanj 5-krat, bo šele zagotovljen tudi gmotni uspeh predstav. Največji so izdatki za izposojene kostume. Stremeti morajo za tem, da vsako igro čim prej odigrajo in takoj vrnejo kostume v Ljubljano. Vsako nepotrebno zavlačevanje povzroča odseku gmotno izgubo. Drugo pa je vprašanje prevoza na gostovanja. Če bi imeli prevoze po režijski ceni, bi deficit ne bilo! Tovariš Zupan je predlagal, naj bi ustanovili komisijo, ki bi ocenila vsa dela in le najboljše, ki bi jih izbrala ta komisija, naj bi šla na gostovanja. Tedaj bodo uspeli dobiti pri organih upravljanja na rudniku prevozna sredstva po režijski ceni.

Pereče je tudi vprašanje kulisarne. Sedaj imajo vse kulise natačene na podstrešju in se le težko pride do njih. Potrebno bi bilo prizidek za domom dvigniti za eno nadstropje, s čimer bi bil ta problem rešen.

In kakšni so načrti? Zamislil so velikopotezno, samo vprašanje režiserskega kadra je veliko. Za občinski praznik nameravajo naščudirati igro »Nasip ob Tisi«, tovariš Glad pa bo do Novega leta pripravil lutkovno igrice. Bolj bo treba zaposliti tudi mladino in pionirje, ki so bili do zdaj nekako zapostavljeni. Društvo šteje 119 članov, od teh je 33 pionirjev. Skušati pa morajo pritegniti čim več sodelavcev v svoje vrste. gr.

DOPISUJTE V »NOVICE«

Tečajji za režiserje in igralce

Pri Svobodi na Rudniku še vedno manjka dobrih režiserjev, ker en sam nikakor ne more biti kos vsemu delu. Tako pa je večino sezone mnogo članov obsojenih na neprosto voljo brezdelje, ki ni nikomur v prid. Potrebno bi bilo torej poskrbeti še za nove sposobne ljudi, ki bi jih bilo treba samo izbrati in poskrbeti, da se izločajo. V ta namen bodo v Ljubljani pri Delavskem odru organizirani pri Svetu Svobode režiserski in

igralski tečajji. Toda slabe izkušnje, ki jih je društvo imelo do sedaj z ljudmi, ki jim je nudilo možnost take izobrazbe, a so kasneje vse razočarali, narekujejo previdnost. Na občnem zboru, 21. avgusta, so že določili dva člana za režiserski in deset za igralski tečaj. Sedaj je še vprašanje, koliko jih bodo lahko v Ljubljani sprejeli.

Razpravljali so tudi o »Ručarskem tednu«, na katerega se bo treba temeljito pripraviti. »Ručarski teden« naj bo predmet razprav na vseh sejah in sestankih, naj bo torej manifest naše moči in našega znanja! je dejal tovariš Zupan.

Dramski odsek je tudi v tesni povezavi z Občinskim in Okrajnim svetom Svobode ter z vsemi društvi, kjer je gostoval. Udeležili so se tudi vseh posvetov, ki jih je sklical Okrajni svet Svobode v Ljubljani. Letos so tudi navezali stike z mestno Svobodo. Morali se bodo medsebojno posvetovati, da ne bi študirali istega dela, sklenjeno pa je bilo, da bodo vsaj eno delo pripravili skupaj. To bi bilo za Kulturni teden Kočevske. -vec

AVTO.MOTO ŠPORT

Izgledi kočevskih dirkačev

V sklopu prvenstva LR Slovenije sta pred nami še dve hitrostni moto dirki in to v Slovenskih Konjicah (31. avgusta) in v Novi Gorici (14. septembra). Ti dve dirki bosta dokončno odločili vrstni red doseženih mest za posamezne kategorije in končni plasmu posameznih tekmovalcev.

Po doseženih rezultatih, ki so jih tekmovalci AMD Kočevje dosegli na dosedanjih tekmovaljih, je stanje takole: v 125 ccm ni nobenih izgledov za eno izmed prvih treh mest. V razredu motorjev do 175 ccm Durini niha med 2. in 3. mestom. Drogenik ima v 250 ccm sigurno 2. mesto. Majnarič Ivan pa lahko še vedno doseže vsaj 5. mesto v 250 ccm, po dosedanjih rezultatih pa teži k 4. mestu. V razredu do 350 ccm ima prav tako 2. mesto (izven konkurence) Drogenik. Razred do 500 ccm 2. mesto Sterle. Prikolice do 1.200 ccm — v tem razredu imata z velikim točkovnim naskokom 1. mesto Sterle-Maček.

V zaključnem plasmaju za prvenstvo LRS pri tekmovalcih AMD Kočevje je na svoji redni seji sprejel sklep, da se dodeli AMD Kočevja v trajno last osebni avtomobil znamke »Oldsmobile«. To je lepo priznanje ObLO. Avto-moto društvu za njegovo dosedanje delo na področju šolanja tečajnikov šoferjev-amaterjev.

ŠE EN AVTO

ObLO Kočevje je na svoji redni seji sprejel sklep, da se dodeli AMD Kočevja v trajno last osebni avtomobil znamke »Oldsmobile«. To je lepo priznanje ObLO. Avto-moto društvu za njegovo dosedanje delo na področju šolanja tečajnikov šoferjev-amaterjev.

čevje ne bo prišlo do bistvenih sprememb, ker imajo tekmovalci v skupnem številu doseženih točk za posamezne razrede lep naskok.

V Slovenskih Konjicah bodo zastopali Kočevje na dirkah tekmovalci v naslednji postavi: 125 ccm Bukovec, 175 ccm Janez Durini, 250 ccm in (350 ccm izven konkurence) Drogenik in Majnarič, 500 ccm Sterle, prikolice do 1.200 ccm Sterle-Maček.

Ribniški taborniki v Splitu

Kot vsako leto, smo ribniški taborniki tudi letos odšli na taborjenje, tokrat v vas Podstrano nedaleč od Splita. Kraj je lep, pa tudi družbe nam ne manjka, saj blizu nas tabore izvidniki iz Banja Luke. Ti posebno cenijo našega harmonikarja, kajti polke in valčki tudi njih ne puste ravnodušnih. Z njimi se zelo dobro razumemo.

Vstajamo zelo zgodaj, kopljemo pa se vse dopoldne. Morje je toplo in plaža dobra. Vmes igramo odbojko in se vozimo s čolni. Nekaj posebnega so naši »ribiči«, ki od jutra do večera kažejo v pristanišču živo podobo ravnodušnosti in potrpežljivosti. Razen rib je tukaj na pretek tudi sadja in smo s hrano kar dobro založeni.

V kratkem nameravamo napraviti izlet v vas Krilo, mikajo pa nas tudi skalnate planine, večno zeleni Marjan in prelepa obala Kaštelov.

Kot vidite, se imamo dobro in vsi smo hvaležni načelniku Trelcu in glavarju družine, Petku, da sta nam omogočila tako lepe počitnice ob našem Jadranu. -šič

DOBRA LETINA

Tudi v Sodraški dolini se letos obeta dobra letina, posebno lepo kažeta krompir in koruza. Ti dve poljski kulturi predstavljata najpomembnejši hranili v teh krajih. Sčuna letina bo letos pod povprečjem, vendar za 100% boljše kot lani, ko sadja skoraj ni bilo.

ZANIMIVOSTI

Zemlja na luni je na prodaj!

Še predno so poleteli okrog zemlje prvi umetni sateliti, so vsi mogoči pustolovci na različnih krajih sveta špekulirali s potovanji v vesoljstvo. Naslednja dva dogodka naj vam pokažeta, kako velika je še danes lahkomišljenost ljudi, ki se pustijo takim špekulantom vleči za nos.

Septembra 1955 je generalni direktor španskega turističnega urada prejel prošnjo, naj dovoli ustanovitve medplanetarne potovalne agencije. Podpisal se je strokovnjak za astronautiko, novinar Jose Maria Bajon.

Ta predlog je bil morda res videti

smešen, toda Bajon je razpolagal z zanesljivimi podatki. Ko je bil namreč v Parizu, se je mudil tudi pri francoskem strokovnjaku za polete v vesolje, profesorju Ananovu, ki je nadebudnega novinarja prepričal, da dan, ko bodo ljudje lahko poleteli v vesolje, ni več daleč.

Takoj, ko se je vrnil domov, je pričel prodati vozne listke za polet v vesolje. Kmalu je razprodal preko 3000 vozniških listkov z datumom »Dan leta 1974«. In ko sta poletela z ozračje prva umetna satelita, je pozval svoje potnike na specialni zdravniški pregled, da vidijo če so sposobni prenašati težave vsemirskega potovanja.

Toda vse kaže, da se je mladi Španec nekoliko uračunal, kajti dan poleta v vesolje je še vedno daleč, pa tudi zato, ker mu oblasti niso dovolile ustanovitve agencije za medplanetarne polete. Kljub temu je dal tiskati prve vozne listke...

Prav tako pa se je izkazal bivši ravnatelj newyorškega planetarija, Robert Coles, poleg dobrega poznavalca nebesnih teles tudi dober psiholog. Sklenil je, da ne bi bilo slabo izkoristiti človeško nečimrnost in lahkovernost in je pričel z razprodaje parcel na mesecu! V časopise je dal oglas, da je naprodaj zemljišče okrog ugaslega ognjenika Kopernik. Gospod Robert Coles ni bil drag — za ha zemlje je zahteval samo dva dolarja in ljudje so to »poceni« zemljo radi kupovali, posebno ker jim je bilo zagotovljeno, da ima »lastnik« pravico izkoristiti vse naravne zaklade, tudi kopanje urana, lov in ribolov! Coles je dal natisniti celo zemljevid ognjenika Kopernik z vsemi podrobnostmi!

Jasno je bilo, da gre tu za posrečeno šalo ali prevaranstvo, vendar se je že pred dvema letoma našlo nad 4000 ljudi, ki so »za mala« denar kupili izvrstno zemljišče na Mesecu. Posledica tega je bila, da si je gospod Coles sezidal lepo vilo — toda ne na Mesecu!

Toda takoj, ko sta poletela okrog Zemlje prva ruska umetna satelita, so se »mesečani« zbal, da bi Rusi prišli na mesec pred Amerikanci. In tako so se obrnili na svoje advokate, da jih je Mr. Coles spjel na led...!

1300 NOVIH TELEVIZORJEV

27. avgusta, ko se je pričel drugi mednarodni sejem tehnike in tehničnih dosežkov, je bil prvi program Radio-televizije Beograd. Zaradi tega so se ljudje pričeli zelo zanimati za televizijske sprejemnike. Zaradi velikega zanimanja jih bo trgovinsko omrežje uvozilo še 1300, poleg tega pa še 1700 posameznih delov za aparate, ki jih bodo montirala domača podjetja.

Za smeh in dobro voljo

KDO JE NOREC
Na kliniki je znan zdravnik profesor nekega dne nadrl asistenta, ki se je z njim prekal:
»Ali ste vi norec ali pa jaz!«
Mladi asistent je šel k specialistu in se dal preiskati zaradi pameti n zdravega uma.
Naslednjega dne je izročil profesorju zdravniško »pričevalo, rekoč: »Zdravniško je ugotovljeno, da jaz nisem norec!«

PREPOZNA JE
Starejši slikar je z oglasom iskal mlado dekle, ki bi v njegovi hiši sprejemala goste in bi bila tudi njegova tajnica. Med mnogimi ponudbami je takoj vzbudila njegovo pozornost slika lepega dekleta. Povalil jo je, naj se predstavi. Ko je ob določeni uri res prišla, jo je presečen slika pogledal in dejal:
»Zelo mi je žal, toda prepozni ste.

IZDAJA IN TISKA ČZP »KOČEVSKI TISK« V KOČEVJU. Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Matija Cotinski — Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14 a, telefon 3-89. Naročnina je 400 din, polletna 200 din in je plačljiva v naprej. Za izjemstvo je 800 din. Tekoči račun 600-12

1.265
pri NB, podružnica za Kočevje. — Poštarna plačana v gotovini. — Rokopisov ne vračamo.

draga moja.«
»Prepozna,« se je ta začudila. »Saj sem prišla natanko on uri ki ste mi jo sporočili!«
Slikar je trenutke pomolčal in nato v zadregi dejal:
»Priti bi morali takrat, ko ste se fotografirali.«

PROMETNA
Prijetna ženska pravkar sede za volan v avtomobilu, ko stopi k njej miličnik:
»Tovarišica, rdečih lučk nimate.«
»Saj jih imam,« se izgovarja ona, »samo prizgane niso.«
»Tovarišica,« pravi miličnik resno, »meni bi bilo ljubše, če jih ne bi imeli, pa bi bile prizgane.«

ŽE NA NOGAH
Starejša gospa je v družbi dejala prijatelju profesorju:
»Veselite se z menoj, kajti včeraj sem postala stara mati!«
»Čestitam, od srca vam čestitam! In danes že na nogah, gospa? Kar zavidam vam to krepko naroto!« reče zamišljeni profesor.

KJE JE NESREČA
Dva prijatelja sta se pomenkovala o ženah, otrocih in drugem. Ko jima je zmanjkalo besedi, prvi vpraša drugega, če ve, zakaj znan zakonski par nima otrok. Prijatelj mu je pojasnil:
»Nesreča je v tem, da žena premalo zahaja v moško družbo.«

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

pri Kmetijskem gozdarskem posestvu lesna industrija Kočevje

razpisuje delovna mesta za:

- 2 ELEKTRICARJA** — pogoj: ustrezna izobrazba. Zaželeno je praksa obratnega električarja
- 2 KURJAČA** parnih kotlov — pogoj: opravljen strokovni izpit
- 5 MIZARSKIH POMOČNIKOV** oziroma prjučenih delavcev v mizarški stroki
- 20 NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV** (moških)

Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru.

Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe (električarji in kurjači tudi opis dosedanjega dela) na gornji naslov v 15 dneh po objavi!

Naš obveščevalec

KOLENDAR
Sobota, 30. avgusta — Maša
Nedelja, 31. avgusta — Rajko
Ponedeljek, 1. septembra — Madlen
Torek, 2. septembra — Štefan
Sreda, 3. septembra — Dora
Četrtek, 4. septembra — Ida
Petek, 5. septembra — Lovrenc

SPOMINSKI DNEVI
30. avgusta je pri Ribnici pri kilometru 44,8 mina poškodovala progno.
1. septembra 1286. leta je bil na Gosposvetskem polju ustoličen v slovenskem jeziku za koroškega vojvodo grof Majnhard.
2. septembra 1942 je bila v Lapih pri Spodnjem logu ustanovljena Cankarjeva brigada.

GIBANJE PREBIVALSTVA
PREDGRAD
Rodila je: Šterbenec Ana, gospodinja iz Jelenje vasi 2 — deklico Majdo.

KOSTEL
Poročila sta se: Majnarič Ivan, avtomehanic iz Delnic, Suplova ulica 132/2, star 21 let in Jurkovič Emilija, uslužbenka iz Potoka 5, stara 18 let.

KOČEVJE
Poročili so se: Močnik Vincencij, plesarski pomočnik iz Kočevja, Reška cesta 13, star 30 let in Janež Antonija, delavka iz Kočevja, Reška cesta 11, stara 24 let, Sever Janez, delavec z Mahovnika 18, star 23 let in Jakopin Antonija, delavka z Mahovnika, stara 26 let.

DOLENJA VAS
Umrla je: Trdan Frančiška, gospodinja iz Rakitnice 58, stara 82 let.

RIBNICA
Poročili so se: Žuk Anton, voznik iz Hrovače 4, star 49 let in Gornik Marija, delavka iz Ribnice 119, stara 40 let, Smodič Franc, strugar iz Gorenje vasi 51, star 25 let in Ilc Ana, gospodinja iz Gorenje vasi 51, stara 39 let, Češarek Drago, delavec iz Ribnice 221, star 23 let in Tanko

DEZURNE TRGOVINE
Dežurno službo imajo: v soboto, 30. avgusta, od 7. do 12. ure in 15. do 18. ure, trgovina »Prehrana«, Trg Svobode; v soboto, 6. septembra pa trgovina »Preskrba«, Trg Svobode, ob istem času.

OBJAVE

KINO
JADRAN, Kočevje: od 29. do 31. avgusta ameriški barvni film »Napa-dalec« in slovenski film »Ne čakaj na maj«, 3. in 4. septembra francoski film »Črni dosje«, od 5. do 7. septembra ameriški filmscenski film »Mister Roberts«, SVOBODA, Rudnik: 30. in 31. avgusta ameriški barvni film »Mala lažnivka«
OSILNICA: 31. avgusta amer. film »Beg iz Guajane«
VELIKE LAŠČE: 30. in 31. avgusta ameriški barvni film »Na Rivier«, 6. in 7. septembra jugoslovanski film »Klisura«
DOBREPOLJE: 30. in 31. avgusta italijanski film »Kruh, ljubezen in fantazija«, 3. septembra italijanski film »Villa Borghese«, 6. in 7. septembra ameriški barvni film »Beg iz trdnjave«, PONIKVE, Dom počitka: 29. avgusta angl. film »Solanje Toma Brawna«, 5. septembra italijanski film »Villa Borghese«, LOŠKI POTOK: 30. in 31. avgusta ameriški film »Na apski meji«, 6. in 7. septembra sovjet. film »Veliki poziv«, KOČEVSKA REKA: 30. in 31. avgu-

Antonijska, delavka iz Hrovače 17, stara 19 let.
Ročila je: Čampa Marija, gospodinja iz Slatnika 13 — deklico Marico.

sta ameriški barvni vojaški film »Do pekla in nazaj«, 6. in 7. septembra amer. avanturistični film »Tarzanova jeza«.

PREDGRAD: 30. in 31. avgusta ameriški barvni film »Ljubim Melvina«, 6. in 7. septembra jugoslovanski film »Osumljenec«, SODRAŽICA: 30. in 31. avgusta ameriški barvni kavbojski film »Poslednji iz plemena Komančev«, 6. in 7. septembra amer. film »Angel ali demon«, BROAD NA KOLPI: 30. in 31. avgusta francoski film »Julietta«, 6. in 7. septembra italijanski film »Lukrezija Borgia«.

PREKLIC
Preključujem, kar sem žaljivega govoril proti tov. Jožetu Bojcu iz Nemške vasi in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Kožar Franc, Nemška vas.

ČESTITKA
Tekmovalce AMD Kočevje, Ivo Majnarič, vozi od 23. avgusta dalje z Emico Jurkovič zakonsko »prikolico«. Srečno pot na skupni zakonski poti želijo tekmovalci in člani AMD!

ALI MED NAŠO MLADINO NI POGUMA?!

Vsako drugo soboto zadoni ob 20. uri vesela koračnica kot wood v mladinsko javno oddajo radia Ljubljana »Spoznavajmo svet in domovino«. Tu tekmuje mladina v znanju na raznih področjih. O koristnosti te oddaje je bilo izrečenih že veliko pohvalnega s strani vidnih predstavnikov naše družbe in javnega življenja. Naravnost užitek je poslušati mlade tekmovalce kako samozavestno odgovarjajo na vprašanja v zgodovini iz NOB, šaha, športa, glasbe, književnosti, gledališča, filma itd. Res, da se včasih kaj zatakne, saj zmagati pa tudi ne morejo vsi.

Ko tako redno poslušam to oddajo in slišim, s kakim odobravnem sprejema publika odgovore mladine iz raznih krajev Slovenije, se vprašam, kaj pa mladina Kočevja, Ribnice, Sodražice, Velikih Lašč in Kolpske doline ali ni zanimanja, znanja ali korajže? Ali ni krajevnih zanimivosti, da bi mladino zanimalo in bi se pokorajžila s tem na tekmovalje. V tem koncu se je rodilo že mnogo modrih ter brihtnih mož in žena, pa upam, da bi bila tudi mladina kos mnogim vprašanjem iz katerega koli področja, ki si ga lahko celo sama izbere.

Zdi se mi, da ni nobenega, ki bi se z mladino v tej smeri pozanimal. Kaj delajo občinski odbori LMS, delavska, kmečka, vajeniška in gimnazijska mladina? Poznamo našo mladino, da je delavna, prednjači v športu. Prepričan sem, da bo tudi tukaj nadoknadila, kar je do sedaj zamudila. -ko

Iz naših krajev

NAM PIŠEJO

Ocenjevanje gasilcev Dobrepolja

Po sklepu štaba operative občinske gasilske zveze Dobrepolje je strokovna komisija v prvi polovici avgusta pregledala vseh osem gasilskih društev. Komisija je bila dokaj stroga v vseh disciplinah.

Za zboljšanje strokovnega znanja gasilcev jim bo treba še naprej nuditi pomoč, tako da bodo kos svojim nalogam. Lahko pa rečemo, da sta se od prejšnjega leta dvignila znanje in zavest za celih 30 odstotkov. Res je, da nosijo vso odgovornost vodilni funkcionarji, častniki in podčastniki, ki so si nabrali znanja v gasilskih šolah. Stremeti pa moramo za tem, da bomo poslali čimveč mladine v gasilsko šolo v Medvođe. To je edina pot k dosegi čimvečjih uspehov pri bodočem ocenjevanju.

Za tekmovalje so se najbolje pripravila prostovoljna gasilska društva v Hočevju, Ponikvah, Vidmu in Zdenski vasi, v ostalih pa upamo, da bo prihodnje leto boljše. Komisije so tudi ugotovile, da je krivda predvsem v pomanjkanju finančnih sredstev, s katerimi bi si gasilska društva nabavila potrebno orodje in opremo. Glede tega bo treba govoriti z občinskimi ljudskimi odbori Dobrepolje, da nakaže nekaj sredstev za nabavo najnujše opreme. Na kongresu republiške zveze je bil sprejet sklep, po katerem bi morala biti gasilska društva v centrih občin opremljena popolnoma. PGD v

Vidmu pa nima niti gasilnega doma niti opreme, ki bi odgovarjala času in nalogam, ki so poverjene gasilcem. Upamo pa, da bomo v bližnji bodočnosti zidali gasilni dom tudi v Dobrem polju. Treba je samo malo dobre volje in pomoči občanov.

Skrb ribniške Zveze borcev

Občinski odbor ZB NOV Ribnica je po anketi med svojimi člani v letošnjem letu poslal na zdravljenje 18 članov. Od teh je šlo 6 članov na morje, 4 so bili poslani na Gorenjsko na višinsko zdravljenje, 1 v Dolenjske toplice, 2 v Dobrno, 2 v Rogaško Slatino, 1 v Laško, 2 pa sta bila napotena v bolnico in sta se zdravila tam.

Nezavarovanim članom je za zdravljenje del stroškov kriil odbor, nekaj pa so prispevali sami. Za zdravljenje je bilo od komisije predlaganih 38 članov. Zdravniška komisija v Ribnici in Ljubljani pa je dala vsakemu zavarovancu predlog, kako naj se zdravi naprej.

Posebno zahvalo moramo dati pri tej akciji zdravniku dr. Janezu Oražmu, ki je posvetil posebno skrb bolnim tovarišem, ter dr. Andoljšku za pomoč pri pregledih.

Komisija pri občinskem odboru ZB NOV pa bi morala še naprej delati tako agilno kot je pričela; zanimala naj bi se tudi za socialno problematiko članov, stanovanjske prilike, prekvalifikacije članov, zaposlovanje. Seveda bi morale biti bolj delavne tudi komisije pri krajevnih odborih, pa bodo tudi občni zbori bolj živahni kot so bili v preteklem

DOBRE POGOJE Živnorejci je v kočevski občini posevčena še posebna skrb, ker ima za obstoj in nadaljnji razvoj najboljše pogoje. Število živine se bo v tem letu predvidoma povečalo od lanskega leta: in to v socialističnem sektorju — govedo od 2.246 na 2.736 glav, v privatnem sektorju od 2.414 na 2.445 glav, krave v socialističnem sektorju od 1.422 na 1.593 in v privatnem sektorju od 1.420 na 1.430

letu. Sami člani pa bi tudi morali signalizirati vse take probleme svojim izvoljenim zastopnikom, da jih bodo mogli reševati. K. V.

ČIM VEČ MLADINE V DELAVSKO PROSVETNA DRUŠTVA

Na občnem zboru DPD Svoboda na Rudniku so govorili tudi o vključevanju mladine v društvo. V tem pogledu je dosežen že velik uspeh, saj sodeluje v dramskem odseku veliko število mladih ljudi in pionirjev. Ti se usposablajo in ko bodo starejši odložili svoje delo in odgovornost, bodo to prevzele mlade in sveže moči. Mladi kader sodeluje v odseku že več let in tako rekoč raste z njim.

Zalostno pa je to, da so zaradi pomanjkanja režiserjev v preteklem letu posvetili najmlajšim najmanj skrb. Letos moramo to odpraviti. Pripraviti bo treba nekaj del, kjer bodo nastopali sami pionirji ali pa skupno z mladinci. Učiteljica Zrinškova iz Željn je pripravljena prevzeti delo s pionirji. Mladina ne bi bila več brez dela, poleg tega bi ji tako vzbudili ljubezen do dramskega in kulturnega dela. -vec

Kot žrtve ste padli

v borbi za nas . . .

ŠTEVILNE SO BILE ŽRTVE, KI SO JIH NAŠI KRAJI DALI ZA SVOBODO IN BOLJŠE ŽIVLJENJE. PRIROČUJEMO NJIHOVE KRATKE ŽIVLJENJEPISE V POČASTITEV NJIHOVEGA SPOMINA.

FRANC KUMP

Rodil se je 13. maja 1917 v delavski družini v Vavta vasi pri Straži. Še kot mladega fanta ga je pri iskanju zasluzka zanesla pot v Kočevje, kjer se je zaposlil v Horakovi tovarni. Takoj po prihodu se je priključil vrstam naprednega delavstva in se dosledno boril za delavske pravice. Svojo delavsko zavest je posebno pokazal v delavski stavki v Horakovi tovarni leta 1936.

Po ustavitvi dela v tej tovarni se je zaposlil v rudniku, kjer se je še nadalje boril za pravice delavstva.

Po okupaciji se je takoj vključil v OF in jo podpiral z vsemi sredstvi. 15. marca 1942 je odšel v Kočevsko četo. Sprva je bil kurir, kasneje pa je napredoval do komandanta bataljona. Bil je izredno hraber in se je odlikoval v neštetih borbah po Sloveniji in Hrvaški. Za svojo hrabrost je prejel več visokih odlikovanj.

Padel je na pragu svobode, 5. maja 1945, v borbi z Nemci na Štajerskem.

TONČKA PADOVAC

Rodila se je 24. maja 1926 v Kočevju v delavsko-rudarski družini. V Kočevju je preživela otroška leta, končala osnovno šolo in nižjo gimnazijo.

Njeni starši so bili zavedni borci za delavske pravice. Zato so njene očetja že v stari Jugoslaviji neprenehoma preganjali. Še kot otrok je tako lahko spoznala zapostavljane delavskega razreda. Po okupaciji

se je takoj vključila v OF in delala z vsemi silami za organizacijo splošne vstaje.

16. junija 1942 je tudi sama stopila med oborožene borce Kočevskega odreda, nato pa je bila premeščena v Serčerjevo brigado v XIV. diviziji, kjer je bila komisar, pozneje pa radiotelegrafist. Udeležila se je neštetilnih borb brigade in vedno se je izkazala kot izredno hrabra in požrtvovalna. Kot priznanje za hrabrost je prejela štiri visoka odlikovanja za hrabrost.

14. februarja 1945 je v borbah z Nemci pri Svetem Duhu pri Slovenjem Gradcu padla skupaj z ostalim štabom.

ALOŽIJ NIGERL

Rojen je bil 18. junija 1905 v Sloveniji vasi pri Ptujcu. Še kot otrok se je preselil z brati v Ribnico k stricu Martinu Kralju iz Zadolja. Kmalu je stopil v službo pri čraščaku Kudežu kot voznik na žagi, kar je ostal do kapitulacije Italije.

Po razpadu italijanske vojske se je pridružil Tomšičevi brigadi. Dodeljen je bil v 1. četo 2. bataljona. S svojo brigado se je udeležil vseh borb, dokler ga Nemci niso 11. novembra 1943 ujeli in odpeljali v taborišče v Beljak. Zaradi izmučenosti in zverinskega načina prevažanja je 26. novembra 1943 umrl.

Tov. Nigerl je svojo mladost preživljal trdo. S trdim delom si je prihranil nekaj sredstev, da si je postal dom. Proletarskemu gibanju je služil s prepričanjem, da bo delavski razred Jugoslavije zmagal močnejšega sovražnika. V tem boju pa je omahnil.

JOŽE KRAJŠEK

Rodil se je 26. julija 1900 v Kočevju v delavski družini. Kot sin delavca-proletarca si je moral že od rane mladosti sam služiti svoj kruh. Že v času prve svetovne vojne se je zaposlil v kočevskem rudniku. Leta 1919 je šel branit naše severne meje, po vrnitvi pa se je naslednje leto ponovno zaposlil v rudniku. Aktivno se je udeleževal v borbah za delavske pravice, posebno v rudarskih štrajkih leta 1920—1922.

Po ofenzivi kapitala proti naprednemu delavstvu je bil konec leta 1922 z nekaterimi drugimi delavci odpuščten z motivacijo, da je prevratnež-komunist. Pozneje se je zaposlil pri raznih podjetjih, a je bil zaradi svojih naprednih misli vedno znova odpuščten. Kljub slabemu in nestalnemu zaslužku pa je stalno sodeloval v raznih delavskih organizacijah, posebno še v Svobodi in Vzajemnosti.

Leta 1940 se je ponovno zaposlil v rudniku na dnevnem kopu pri Duklju, kjer ga je zatekla okupacija. Takoj se je povezal z organizatorji vstaje na Kočevskem, tov. Šeskom, Videničem in drugimi. Tudi sam je z vsemi močmi podpiral OF in propagiral vstajo. To je kmalu opazil tudi okupator, zato ga je 17. maja 1942 prijel in zaprl v Dijaški dom v Kočevju. Z grožnjami in obljubami so skušali izsiliti iz njega imena sodelavcev, a brez uspeha. Nato so ga tri dni nečloveško mučili, a Jože je molčal. Odpeljali so ga v internacijo v Gonars, nato pa na Rab, kjer je zaradi lakote umrl. Poleg žene je zapustil tudi tri nepreskrbljene otroke.

TO IN ONO

SESTANEK KRAJEVNEGA ODBORA PREDGRAD

Krajevni odbor Predgrad je imel 15. avgusta v Zadrudnem domu sestanek, ki se ga je udeležilo precej ljudi. Razpravljali so o popravilu poti na Pako. Za popravilo, s katerim naj bi pričeli s prvim septembrom, je Občinski ljudski odbor Kočevje nakazal 60 tisoč dinarjev. Ta vsota bi zadostovala za nabavo peska, ostala dela pa bodo opravili s prostovoljnimi delom. Sklenili so tudi, da se hiša št. 41 v Predgradu, ki je last splošnega ljudskega premoženja, ne proda tako dolgo, dokler ne bo dograjeno stanovanje za učitelja v Zadrudnem domu. Na zborovanju so tudi sklenili, da se vrt poleg Zadrudnega doma izroči osnovni šoli.

DRUŠTVA IN KNJIZNICE

V našem kraju deluje (brez ključnega dela bivšega trboveljskega okraja) nad 160 prosvetnih društev in Svobod. V teh društvih je največ dramskih odsekov, sledijo pevski zbori, glasbeni odseki, godbe, izobraževalni odseki itd. Knjižnic imamo nad 80. Po socialnem sestavu je v naših društvih največ delavcev, za njimi so nameščenci in kmetje. Velik del članstva je iz vrst mladine.

ROJAKA OBISKALA POLJANSKO DOLINO

Pred kratkim sta obiskala Predgrad dva rojaka iz daljne Amerike. Peter Bižal, ki živi v Urugvaj, je zagledal domače kraje po tridesetih letih. V nedeljo, 24. avgusta, je za vse prijatelje in znance pripravil zabavo na prostem. Sodelovala sta tudi godba na pihala in pevski zbor. Drugi rojak je Bogomir Šuštaršič,

profesor iz Kalifornije. Po vsej Evropi je zbiral kulturna dela in narodne običaje in navsezadnje ga je pot zanesla tudi v domače kraje. V Predgradu je posnel na magnetofon narodne pesmi, godbo na pihala in pevski ter tamburaški zbor.

PISMO IZ KANADE Cenjeno uredništvo!

Pred kratkim sem dobila v roke od naših prijateljev Vaš časopis »Novice«. Ko sem ga prečitala, mi je zelo ugajal, ker mnogo piše iz mojega kraja. Doma sem iz Gorenjih Lazov. Seveda sem po dvanajsetih letih odsotnosti že marsikaj pozabila, a kljub temu rada berem o domačem kraju. Moj mož je doma iz Loškega potoka in se prav tako rad spominja stare domovine.

V pismu Vam prilagam dva dolarja, da mi pošljete Vaše »Novice«.

Z odličnim spoštovanjem Ana Ruparčič, 493 Byng st. — Sudbury Ont. Canada.

NOV OBRAT

V Novem Beogradu bo kmalu pričel obratovati nov obrat za montažo traktorjev, ki bo imel zmogljivost 4500 traktorjev letno. V tovarni predvidevajo povečanje proizvodnje poljedelskega oročja. Do konca leta bodo izdelali 3300 traktorjev, od teh jih bo 1000 za setev in obiranje koruze.

POJASNILO

V članku »To se je zgodilo v Sinovici pri Sodražici«, ki je bil objavljen v drugi letošnji številki našega lista, dodajamo, da je bila Neža Ivanc od Javnega tožilstva oproščena krivde glede smrti svojega moža. Ured.

PISMA NA SMRT OBDOJENIH

»MOJA SMRT NI SRAMOTA!«
»VEM, DA BO KMALU...«
»PRAZNIK...«
»NIKAR NE ŽALUJ ZA MENOJ!«

Tako so se poslavljali od življenja in svojcev pred ustrelitvami in obešanjem — v zaporih Banje Luke, Podgorice in Beograda, Novega Sada in Občin in drugod. Za njimi so ostala pisma — dokumenti, ki jih ne bo moč nikoli pozabiti, kajti pričajo nam o junaški odpovedi, pogumu, vdanosti in ljubezni. V knjigi »Pisma na smrt obsojenih« so našla svoje mesto in tu objavljamo nekatera.

PISMO JOŽETA KERENČIČA STRICU

Dragi stric! To je moje in Slavkovo pismo. Težko je o tem misliti. Danes popoldne končamo in vendar sem ta treautek mnogo mirnejši kot včasih prej. Ničesar posebnega Vam ta trenutek ne vem povedati. Vse, kar ni bilo povedanega, bo šlo z menoj. Za mojo ženo, ki ji ne morem poslati sporočila neposredno, naj velja vse, kar sem ji kdaj povedal, posebno v zadnjih sporočilih.

Naj žene to ne zloimi. Kadar bo preveč obupana, naj pogleda Jelko in v njej bo videla svojega Jožeka. V Jelki živim za Piko, za vso svojo družino in narod. To imej pred očmi,

draga moja tovarišica-žena! Jaz bi rajše zate in za druge živel, pa tudi umreti se ne bojim. Vzgačaj Jelko, da bo vredna spomina svojega očeta in vseh, ki jih je povežala usoda. In za Jelko, ko bo zmogla brati: Mamica Ti bo tudi namesto ateka! Bodi mi vredna hčerka! Z vročimi poljubi se poslavlja od vseh

Vaš Jožek Slavko

Začni pozdrav Mrb., 27. decembra 1941.

PISMO JOVANKE BUKOMIROVIČ MATERI

Draga mama in vsi ostali, sinoči, ko smo se najmanj nadejali, so nenadoma prišli in jih odpeljali na streljanje. Poklicali so jih 12, med njimi tudi naše Srbe. Pričakovala sem, da bodo za njo poklicali tudi mene in sem že vstala, da bi se pripravila. Medtem pa so prenehali in rekli tem, naj grejo ven. Ta trenutek mi je bilo strašno. Obekla se je in nam rekla »zdravo«. Na hitro sva se poljubili. Odšla je ponosno dvignjene glave, kakor je vedno hodila. Ne zavedajoč se, sem šla za njo do polovice sobe in ko so se zaprla vrata za zadnjo, sem prisluhnila. Na hodniku, kjer so jim vezali roke na hrbte, se je zaslišal Srbin glas: »Živela Komunistična partija!« Pretepli so jo. Zunaj pri vohodu v »Mari-

co«, je spet vzkliknila in nekatere so poprijela za njo. Odšlo se iz sobe v tleh do petih minutah. Me smo ostale — v tišini in mraku, prisluskujoč odhodu »Marice«. Nato smo pričakovale, da se bodo vrnili še po nas, ker so prve odpeljali ob pol enajstih. Zato smo računale, da nas bodo to noč postrelili. Vendar so nas pustili za danes, kar pomeni za nas 24-urno pričakovanje. Če ne bi bila Srba odšla pred menoj, bi mi bilo morda težje. Tako pa si skoraj želim, da bi odšla za njo. Tako vidite, nam mineva čas sinoči in danes.

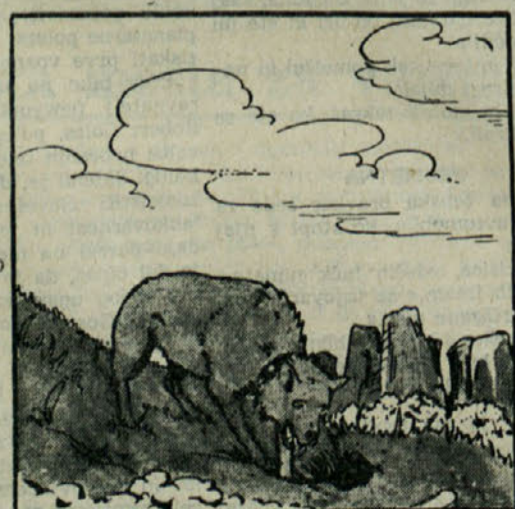
Ružo sem videla. Slišala je iz svoje sobe in si lahko misli, kako ji je. Jokala je. Kaj morem, nočoj ji bo še težje, če pojdem še jaz. Šla pa bom prav gotovo, saj so začeli zdaj streljati ženske.

Če si po tej sredi še ostala, nisi niti najmanj srečna. Toda kljub temu, tudi drugi so izgubili otroke in boš zato tudi Ti prenesla, kolikor boš pač mogla.

Vse lepo pozdravi, posebej pa še moje otročičke, ki nas bodo gotovo čakali, kakor čakajo uca. Mi moramo tako, vi prav tako. Glavno je, da je vse drugo dobro.

Vse vas zelo, zelo ljubi Vaša Joka

Če ostane živ moj Flauser, tudi njemu mnogo pozdravov...

25 Čeprav škotska pisca Nelly ni vedela, da gospodar nečesa pogrša, je še naprej rila z gobcem po zemlji. Nenadoma se ji je poč nogami udrla zmešana zemlja, ki je prekrivala predor malega volčiča. Nelly je nemirno vohala okoli sebe, ker je njen nos odkril, da se na tem mestu nekaj skriva. Gospodarju je s cviljenjem dopovedovala, da je na sledi živemu bitju.

26 Dolžina predora je v Franku zbudila radovednost. Z ostro sekuro je udarjal po zrhljani zemlji. Kaj takega še nikoli ni videl. Ta brezpomembna, vendar važna okolnost je mlademu volčku rešila življenje. Druge mladiče je Frank takoj ubil, ko jih je našel. Ko je končno zagledal malega volka, ki se je do smrti prestrašen zvil v klopič, se mu je omehalo srce. Še celo pisca Nelly se je vedla nenavadno prikupljivo...

27 Mož je dvignil mladiča v naročje in dejal: »Tebi ga hočem prepustiti, Nelly!« Nelly je ljubeznivo povohala mladega volka, Prav gotovo je čutila, da se mora s tem mladičem postopati drugače. Mali junaček je najprej od strahu zatislil oči. Ker se mu ni nič hudega zgodilo, jih je zopet odprl, da bi se prepričal, če mu res ne preti nevarnost. Dolgo se ni znašel...

28 Pod seboj je videl psa, ki ga je opazoval z iskričimi očmi. Njega se volcek ni bal. Preveč je bil podoben staršem. In človek, ki ga je držal, ga tudi ni vznemirjal. Bal se je le zato, ker ni čutil trdnih tal pod nogami. Šele, ko ga je lovec obzirno položil na roko, se je mladiču olajšalo srce. Iz hvaležnosti se je poskušal skriti staremu Franku za srajco.

SEPAVEC • zgodba o volku • PO OLAFU ASLAGSSONU PRIREDIL V. DRŽAJ